

Наш Лемко

РІК IV.

Ч. 3 (75)

Львів, 1-го лютого 1937.

Виходить двічі в місяць.

Адреса: Львів, Зіморевича 2. Тел. 257-87.

NASZ LEMKO, LWÓW, ZIMOROWICZA 2.

ЦІНА ЧИСЛА 15 ГР.

Огодошення після умов.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Річно 3 зод., Піврічно 1'80 зод., Чвертьрічно 1 зод.
ЗАКОРДОНОМ: Річно 1 ам. дол. або рівновартість.

На що йдуть наші гроші?

Управи всіх державних шкіл у весь рік збирають при різних нагодах від дітей і батьків датки на будову шкіл в імені „Т-ва піддержки будови прилюдних загальних шкіл”. На спеціальних наліпках і марках виразно написано, що даток призначений „на будову шкіл”. В наших краю дуже мало відповідних шкільних будинків і тому населення має зрозуміння для такої цілі та не жалує датків, тим більше, що ці наліпки друковані частинно в українській мові.

Ці збірки переводять у нас уже від кількох років. Однак якось не видно, щоби згадане товариство будувало по наших селах з розмахом шкільні будинки, зате у часописах частенько згадується про такі будови в західній і корінній Польщі.

Тимчасом зібрані у нас гроші на будову шкіл ідуть на зовсім іншу ціль, яка не має нічого спільного з будовою шкіл, зате має на меті поширювання польщини та збогачувати польські книгарні і всяких видавців: кожна школа дістає від „Т-ва піддержки будови шкіл” сотки польських книжок: повістей, оповідань і віршів, при чому на кожній книжці є печатка:

„Zakupiono z funduszwó komitetu Okręgowego Towarzystwa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych”.

ПОДУМАЙТЕ

скільки грошей Ви заощадили дійсно, а скільки моглиб були заощадити. Застановіться над тією важкою для Вас справою і постановіть складати від тепер постійно хочби й найменші суми на вкладкову книжечку

КООПЕРАТИВНОГО БАНКУ

„ДНІСТЕР”

у Львові, ул. Руська ч. 20,

Всі школи, навіть з українською або двомовною мовою навчання, дістають лише такі польські книжки, і то також такі школи, які приміщуються в найпоганіших наймлених кімнатах і де батьки дітей найбільше склали жертви на будову шкіл, у найліпшій вірі, що ніхто їх датків не обертає на інші, чужі їм цілі. Кожна школа дістає найменше 100 таких книжок, вартості кількох сот золотих, що в сумі дає для цілого краю кілька мільйонів. Туди йдуть наші жертви на будову шкіл!

XX

Громадянка Анна Бурчак зі своєю донечкою Марусею з Явірок, коло Нового Торгу.

XX

Присилайте передплату!

Пам'яті Крут.

Це був трицятий січневий день. Триста героїв ішло у бій кривавий. Бадьоро летіла з уст пісня. І буйний вітер хапав могутню пісню трьохсот грудей на свої крила і ніс у невідомі світи. Вони пішли...

Перед ними стогнала земля. Орди червоних наїзників ішли на Київ.

Заревіли гармати, заклекотіли скоростріли і розгорівся бій. Українську землю зросила кров... Гаряча юнацька кров... Та в десятеро більші ворожі сили. Не могли встоятись. І лягли в геройському бою за волю. За славу. За Україну!

Та прийде пора, коли знову грають гармати. Тоді прийде заплата і буде кров за кров!

УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ДЛЯ ЗАКАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

З почину редакторки „Наредньої Сили” п. Ірини Нивицької найповажніші українські діячі оснували товариство для організації українського університету на Закарпатській Україні. Щиро витаємо ці старання й бажаємо якнайкращого успіху. Український університет в Ужгороді буде мати велике значіння не лише для Закарпатської України, але для всіх Українців. Бо це був би під цю пору одинокий наш університет не на чужині, але на українській землі.

ПРИПИНЕННЯ У ФУНКЦІЯХ ЧИНУ.

У всіх священничих функціях вістав припинений Впр. о. Д-р Йосафат Кабарівський, український душпастир в Святковій Великій на Лемківщині. Як довго потриває припинення (суспенза), не знати. Парохією управляє сусідній священник, Впр. о. Николай Ліськевич з Дошніці.

Напрявні української Лемківщини.

(Релігійно: КАТОЛИЦЬКА АКЦІЯ. — Культурно: ОСВІТНЯ ПРАЦЯ. — Суспільно: ПІДНЕСЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ЖИТТЯ).

Перед народними діячами Лемківщини стоїть до виконання протрийне завдання, а це обов'язок релігійної, культурно-освітньої й економічної праці для українського народу на Лемківщині.

Перше завдання тяжить у першій черзі на наших українських духовниках на Лемківщині, котрі — мимо тяжких, духово-моральних і матеріальних обставин — його з самопожертвою виконують. Йде тут головню про те, щоби рідзбудити, задержати і скріпити віру й релігію в народі, і його справжню, на здорових, моральних засадах сперту, християнську побожність, яка у шляхотнювала б та убагороднювала б усі ділянки так приватного, як і родинного, як теж і суспільного життя народу. В НАРОДІ ТРЕБА — ПОПРИ ЗАСАДНИЧІ, РЕЛІГІЙНО-МОРАЛЬНІ ОСНОВИ — ВИРОБИТИ ТЕЖ СВИДОМЕ ПРИВ'ЯЗАННЯ ДО СВОЄЇ РІДНОЇ, УКРАЇНСЬКОЇ ГРЕКО-КАТОЛ. ЦЕРКВИ, ЯК ТАКОЇ, ЩО Є ЖИВИМ, НЕРОЗРИВНИМ ЧЛЕНОМ ЦІЛОЇ, ХРИСТОВОЇ ЦЕРКВИ, ТА ЗБЕРІГАЄ ЙОМУ ВІРУ, ОБРЯД І НАРОДНІСТЬ ЙОГО БАТЬКІВ.

Одначе сили самого Духовенства, — серед нинішніх загально, а на Лемківщині спеціально змінених обставин — не вистарчають. ЙОМУ МУСЯТЬ ПОСПІШИТИ З ПОМІЧЧЮ І СВИТСЬКІ ДІЯЧІ, КОТРІ, ЯК ВСЮДИ, ТАК САМО І НА ЛЕМКІВЩИНІ, ПОВИННІ — В РАМЦЯХ КАТОЛИЦЬКОЇ АКЦІЇ — СТАНУТИ ДО ПОМОЧІ МІСЦЕВОМУ УКРАЇНСЬКОМУ КЛИРОВІ В ЙОГО ВАЖКІЙ ПРАЦІ НАД РЕЛІГІЙНО-МОРАЛЬНИМ ВИХОБАННЯМ І ВІДРОДЖЕННЯМ НАРОДУ. Вправді покликаний до цього з уряду провід не дає ніякої, найменшої ініціативи в цьому напрямі, одначе НАШІ СВИТСЬКІ, ЛЕМКІВСЬКІ ДІЯЧІ ПОВИННІ ВЗОРУВАТИСЯ НА НАШИХ ПРОЧИХ, ЦЕРКОВНО-РЕЛІГІЙНИХ ЦЕНТРАХ У ГАЛИЦЬКІЙ ПРОВІНЦІ, та своїм

добрим словом, взнеслим, християнським приміром, католицькою пресою й порадою поспішити з поміччю своєму українському Духовенству в його апостольській праці для народу. Це буде також Католицька Акція наших світських діячів, котра, хочби Риманів зівсім про це не думав і цього собі не бажав, може принести не мало користи так для навернення наших православних братів на Лемківщині, до українсько-католи. Церкви, як теж і для припинення та вкорочення безбожницько-комуністичної агітації, що шириться теж і в наших лемківських околицях і селах.

Другою ділянкою спільних зусиль так духовних, як і світських наших діячів на Лемківщині є ПРАЦЯ НАД РОЗБУДЖЕННЯМ, ПОГЛИБЛЕННЯМ, ТА РОЗБУДОВОЮ НАШОЇ УКРАЇНСЬКОЇ, НАЦІОНАЛЬНОЇ СВИДОМОСТІ, ТА ОСВІТИ Й КУЛЬТУРИ НА ЛЕМКІВЩИНІ. Розуміється, що йде тут про річ пожиточну, позитивну, похвальну й дозволу — і то дозволу так з огляду на морально-церковні, як і з огляду на обов'язуючі, цивільні приписи й закони. А праця повинна обіймати так молодь, як і дорослих. І так:

ДЛЯ ДОРΟΣЛИХ ТРЕБА ЗАКЛАДАТИ ЧИТАЛЬНІ „ПРОСВІТИ“ всюди там, де їх ще нема, а у активнювати їх там, де вони вже існують, одначе не проявляють якоїсь більшої діяльності й праці. Всі члени таких читалень повинні точно брати участь у сходах, зібраннях, нарадах, та у всіх статutowих працях читальні, повинні правильно впличувати членські вкладки, та читати здорову, національну пресу, передплачувану через читальню.

Дальше!.. Для МОЛОДІ ТРЕБА ЗАКЛАДАТИ КРУЖКИ РІДНОЇ ШКОЛИ, в яких шкільна молодь побирала би науку зі своїх, через шкільну владу апробованих, українських букварів і підручників. Впро-

чим самі родичі повинні такі українські книжки й підручники для своїх дітей закупити. Тоді й впровадження етимології на устрою, а троханівщини в школах нічо нам не пошкодить.

ВКІНЦІ ДЛЯ МАЛИХ ДІТЕЙ ТРЕБА НА ЛЕМКІВЩИНІ ЗАКЛАДАТИ СВОЇ УКРАЇНСЬКІ ЗАХОРОНКИ ТА УРЯДЖУВАТИ ДІТОЧІ САДКИ, ПРОВАДЖЕНІ ВІДПОВІДНИМИ, КВАЛІФІКОВАНИМИ УКРАЇНСЬКИМИ СИЛАМИ.

Третьою ділянкою змагань за відродження й піднесення нашої української Лемківщини має бути ПРАЦЯ НА ЕКОНОМІЧНОМУ ПОЛІ. Вона дасть спроможність нашому, українському Лемкові двигнутися з стану матеріальної бідноти й зубожіння, та піднятися на рівень кращих умовин матеріального посідання й буття. До матеріального піднесення Лемківщини послужать свої власні, укр., економічні організації й установи. Тут належать перш за все кооперативні товариства, котрих станиці, проваджені своїми власними, фаховими людьми, повинні повстати у кожному лемківському селі. Вони берегти будуть нашого українського Лемка перед визиском з боку чужих, ворожих елементів.

Відтак для рентовного збуту молочарських виробів та для піднесення скотарського господарства в горах належить по наших лемківських селах ЗАКЛАДАТИ МОЛОЧАРНІ, ТА ТВОРИТИ МОЛОЧАРСЬКІ СПІЛКИ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД „МАСЛОСОЮЗУ“ У ЛЬВОВІ. Так само для зраціоналізування й урентовнення рільного господарства на Лемківщині треба закласти по селах Кружки, а по містах Філії „СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРЯ“ — так, щоби нашим, лемківським газдам дати знання й можливість використати якелід посідані ними ґрунти, пасовиська й неужитки, та навчити їх раціональної, лісової го-

(Докінчення на 3. сторінці).

сподарки. Раціональна, до найновіших вимог примінена управа наших гірських ґрунтів на Лемківщині є тим конечніша, що вони, з приводу здержання закордонної, а особливо заморської еміґрації, з приводу браку заробітків у краю, та по причині сталого приросту населення — підпадають щораз більшому роздрібненню, а мимо цього мусять творити найголовніше джерело існування й конечного життя в наших горах.

Дальшим засобом до піднесення маєткової доходовости наших українських господарів на Лемківщині є також САДІВНИЦТВО Й ПЧЛЬНИЦТВО. Кожний селянин повинен собі це вражати за своєю господарську повинність заложити собі свій власний сад, та провадити пасіку, щоби тим способом створити собі потужну підпору для розвитку свого господарства.

Впрочім далось би тут говорити ще багато більше й про дальші форми так релігійного, як і культурно-освітнього, як теж і економічного життя наших Лемків, однак вже зі сказаного бачимо, що на українській Лемківщині лежить розлоге і вдячне поле до праці. Чужі, неприхильні нам сили й елементи стараються завалити це поле ріжними колодами, а це безбожництвом, своерідними „місійними“ експериментами, партійною ненавистю, устроями, безпросвітністю, темнотою, етимологіями, троханівщиною й гризною, а зате ми, українці, наповнім його задалегідь хосенною й позитивною, легальною, релігійно-національною й економічною працею для нашого українського народу на Лемківщині.

Іван Петражинський
з Оншоду.

❁ ДАР ПРОСВІТИ ❁

Товариство „Просвіта“ одержало дозвіл від всіх трьох Воевідств (Львів, Тернопіль і Станіславів) на переведення прилюдної збірки „Дару Просвіти“ в дні від 3—16. лютого ц. р. Призначені Виділами Філії Збірщики по одержанню збіркових лист і легітимації живо й гідно переведуть збірку в означеному часі, а зібрані пожертви вшлють негайно до Т-ва „Просвіта“. Зокрема Читальні та решта українських установ повинні зложити від себе на „Дар Просвіти“ гідну їх назви пожертву. „Просвіта“ у своїх тяжких і відповідальних змаганнях оперлася всеціло на добродійности усього громадянства. Ніяких субсидій ні помочі не має від нікого. Потрібну поміч мусить дати нарід. Сподіємося, що всі виконаємо наш обовязок супроти „Просвіти“, якої діяльність не обчислена на матеріальні доходи, а тільки на духові, моральні користи, на виховання усього громадянства, передусім молодого покоління, на скріплення усіх ділянок народнього життя включно до родинного життя. Праця „Просвіти“ вимагає постійних матеріальних вкладів для збогачування духових цінностей народу. І для тієї акції не вільно нам жаліти раз у рік поважнішого датку. Закликаємо усіх до створення княжого „Дару Просвіти“. Крихітка доброї волі і твердого хотіння створить міліоновий фонд національної культури. Від слів перейдім до діл і ділом засвідчім наше зрозуміння ваги і ролі „Просвіти“ у змаганнях народу до ясного сонця.

3 вїтївської практики.

Не маємо настільки вільного місця, щоби широко розписуватися про випадки, які в двох попередніх роках найшли цілу Лемківщину.

Господар на Лемківщині ще добре не випратав каміння по великій повени в 1934 р. зо свого гірського клатника поля та вже слідуячого року до-решти винищує його засіви град — а тут як на докір такі, що недавно ще на цих невдячних, узбірках самі пасли корову або телята — сьогодні виказують велику свою „спренжистосць“. До таких можна би зачислити багато, але вони менше знані — за те правдивим добродієм бідного свого колишнього брата являється господни Фецьо Йодловскі з Гладішова.

Документ переданий Українській Парламентарній Репрезентації до відома й відповіднього використання, виказує ось що — чорне на білому (наводиться окремі місця без змін):

„Zarząd gminy w Gładyszowie,
Do Panów sołtysów wszystkich
w gminie.

Panowie sołtysi wraz z członkami komitetu w poszczególnych gromadach przeprowadzą dodatkową zbiórkę w głównej mierze zaś zapeluje do tych mieszkańców gromad, którzy pomimo zadowalniającego stanu majątkowego albo wogólnie nie dali albo też dali tak

śmieszne kwoty, że one kwalifikują ich jako wysoce nielojalnych i niespełniających swych obowiązków obywateli Państwa Polskiego.

Wszystkich opornych albo też zaofiarowawszych zbyłt niekłe kwoty należy wpisać na oddzielnej liście i przesłać do Zarządu Gminnego celem wręczenia tejże Starostwu Powiatowemu.

Również wszystkich tych, którzy w jakikolwiek sposób przeciwdziałali, a nawet się dwuznacznie w tej sprawie odnosili, należy donosić do Posterunku Policji Państwowej. — Wójt: T. Jodłowski“.

До цього можна хіба ще додати, що населення Лемківщини радо складало свої жертви на Ф. О. Н. (Фонд Оборони Народової). Що наміряв заряд гміни в Гладішові осягнути в цій справі залишаємо відповідній владі до дальшого вияснення.

Лемки в Горличчині хотіли би при цій нагоді довідатися, що сталося з субвенцією (допомогою) Повітового Виділу в Горлицях у квоті 320 зл. на рік „Риської Бурси“ в Горлицях, як рівнож які є звіти загальних зборів тої бурси?

Здається, найкращим свідком буде касова книга і протокол ухвал Управи бурси.

ДЗВІНОЧОК

найкращий приятель української дитини він розрадить, забавить, поучить
Чи можете відмовити своїм дітям цієї приємности?

Річна передплата 2 зл.
Піврічна 1-20 зл.

ДЗВІНОЧОК
Львів, Косцюшка 1. а

„Народна Торговля“ в с я н о ц і

поруцає

членам, кооперативам
і приватним купцям
споживчі й кольоніяльні товари,
насіння господарських рослин
і трав.

НОВИНКИ.

НАРАДА В ЛІСЬКУ.

При кінці грудня м. р. відбулася в Ліську довірочна нарада українського громадянства ліської та балигородської судової округи в земельній справі, на якій одногласно прийнято протикольонізаційні резолюції. Ці резолюції переслано до Президії Ради Міністрів у Варшаві та Воевідського Уряду у Львові. Народа відбулася під проводом о. декана Олександра Стеренки, пароха в Монастирці, секретарював Й. Пелехович. Реферат виголосив о. Фукачик, парох Угерець. Голос забирали численні селяни, особливо з двох сіл, спеціально заінтересованих у справедливій розв'язці парцеляції в тих селах.

— **Просимо всіх, хто ще не відновив передплати на 1937 рік, хай це негайно зробіть.**

— **Напали бандити** під Новим Санчем на поштовий віз, на якому поштарка з Грубкова везла мішок з грішми, вдарили її кілька разів по голові револьвером, видерли візничкові мішок і пропали. Їх шукають.

— **Пожежа в гімназії.** У містечку Коросні загорівся природничий відділ, згоріли різні научні приряди на шкоду 1.000 зл.

— **Засудили поліцаїв.** Окружний суд у Гродні засудив на півтора року в'язниці бувшого команданта поліційної станиці Мамака й на пів року постерункового Томашевського за биття селян, безправні арештування, фальшування службових документів і тим подібні зловживання влади.

— **Придалося і в нас.** На терені краківського воевідства якісь злочинці грабують костели, поповнюючи при тим святотатські проґрхи. Уряд поставив при всіх костелах поліційну стежу.

— **Найшов собі легку роботу.** У Новому Санчі суд засудив на 10 місяців в'язниці й 5 літ поправного заведення 22-літнього злодія. Він заходив до церкви тоді, як там нікого не було, встромлював до скарбонки патчок, насмарований клеєм і витягам звіттам усі гроші. Тепер буде він чекати 5 і пів року, аж його витягнуть.

— **Жидівські ошуканства.** У Горлицях жид Сруль Бергман на спілку з Юськом Міхальським випікали замість двокилового хліба лише 1 кг. і 70 дековий хліб. За це Сруль помандрував на 3 місяці до тюрми, а Юсько на 1 місяць.

Дивне, що в Горлицях нема нашого пекаря, хоч міг би прекрасно розвивати свою пекарню, бо доколя Горлиць самі наші села й наряд радо купував би свій хліб, а не жидівський та ще до того ошуканий.

— **Пропали гроші в жидівських руках.** Спритний жид з Ясьонки, горлицького повіту, позичав у таємних господарів гроші. В одного позичив 200 злотих, бо цей газда продав корову, у другого 50 злотих — за продану свинку, ще інший господар продав теля і теж заніс до жидівської каси, бо тамошні газди дуже дбають за жидівську ласку. Але спритний жид злодіяга вже перед тим записав ціле своє поле майже на свою цуру та як уже досить напозичав людських грошей — кривавиці, тоді найспокійніше вїхав до Палестини. Так-то жиди вчать розуму своїх Іванів. Це повинно отямити всіх, що ще досі заходять до Абрума на пораду й на ліки на хлопську біду. А ліки на нужду не у жидівських руках, лише в організації сільського життя і в розбудові нашого рідного промислу та торговлі.

— **Могорич підчас богослуження.** У зв'язку з укінченням звоження дерева з громадського ліса в Труханові стрийського повіту солтис уладив у громадському домі для візників і радних могорич, на який принесли кілька бочок пива, кілька літрів горівки і т. п. Місцеве населення, вийшовши із церкви, обурювалось на цю п'ятику, а молодь, узброєна в коли, впала до громадського дому і розігнала могоричників.

— **Жахлива катастрофа.** В Мишловицях на Шлеську, зударився особовий поїзд з вантажним. У висліді 8 людей згинуло на місці, а 42 особи були ранені. Кілька тяжко ранених борються зі смертю в шпиталі. Катастрофу завинили залізничні урядовці, що пустили особовий поїзд на рейки, заняті вантажним поїздом.

— **Свято Йордану у Львові.** У день Богоявлення Господнього, 19 січня 1937 р. Преосв. Кир Іван в сослуженні вишого Духовенства відправив у храмі Св. Спаса у Львові в год. 8.30 Архієрейську Службу Божу. Около 11 год. вирушив величавий похід на Ринок, де вже зібралася процесія з інших львівських церков. Водосвяття відбулося при керниці біля аптики М. Терлецького. Співав хор студентів богословії, грали оркестри „Зорі” і „Волі”. Великі маси вірних заповнили Ринок.

— **В Перемишлі** Архієрейську Службу Божу відправив Преосв. Кир Григорій, в асисті Капітули; Водосвяття відбулося на Сяні при хорівім співі Питомців Духовного Семинара, його доконав Владика при тисячній участі вірного народу.

— **Засуд дітей за пісні.** При кінці грудня судили в Добромилі кількох 10 до 14-літніх хлопців з села Ві-

сько коло Добормиля, за те, що вони частенько в неділі й свята співали такі пісні, як „Ой та зажурились”, „Не пора” та інші. Прокуратура обвинувачувала їх за те, що мовляв вони тими піснями, як і піснями про Біласа та Данилишина, висловлювали нехтовання польської держави. Головні підсудні Михайло Малицький і Іван Леськів призналися, що співали такі пісні, які всюди співають. Обидвох засуджено по 2 місяці в'язниці з припиненням на 3 роки.

Небаром відбудеться другий великий процес у Добромилі тих самих дітей за те, що вночі з 31 жовтня на 1 листопада 1936 р. вони по тайки без відма родичів, у стрілецьких шапках (з паперу), з корковими револьверами, зі своїм „вождом” добували дві гори: „Київ і Львів”. Вони облягали одну і другу гору, „стріляли” з коркових пістолів і вкінці заткнули на горі жовто-блакитний прапор, пробули на горі од рана, аж поліція усунула їх звіттам.

— **Вчилася на вчительку, а стала злодійкою.** У Ряшеві арештували ватагу злодіїв, які кілька літ обкрадали людей. До тієї ватаги злодіїв належала Сильвестра Ружаньска, що покінчила учительську семінарію. Вона не могла дістати учительської посади, тому стала злодійкою, виконувала разом із злодіями вломи до кас, перевозувала крадені речі й перевозила аж до Кракова. Ружаньську арештували.

— **Велике українське робітничє віче в Канаді.** Дня 6-го грудня м. р. о год. 3 попол. у Вінніпегу, в салі Інституту Просвіти відбулося масове українське католицьке робітничє віче, скликане Провінційальним Зарядом Брацтва Українців Католиків.

На цім вічу промовляли: адв. Якімішак, б. У. С. С., п. Дм. Микитюк і о. др. В. Кушнір. Всі промови докладно вияснили зібраним руйнідику роботу комуністів і ріжних радикалів на цілім світі, а зокрема на поневоленних землях Великої України і закликали творити скрізь українські католицькі робітничі організації, під гаслом: „Геть з комуністичним „обеднаним” фронтом!” „Хай живе український католицький робітничий протикомуністичний фронт!”

При кінці віче ухвалило одногласно ряд резолюцій, в яких говориться, що робітничє питання має бути розв'язане виключно при збереженні християнських засад, в рамках кличів і ідей: „Бог і Вітчизна”, а не в дезерції від них. („Наш Стяг” з 26. XII. 1936).

— 4 копійки за „трудодень”. В большевицькім царстві на держав-

них фільварках, так званих колгоспах і радгоспах платять селянам невільникам за так звані „трудодні“. Звичайно, щоби виробити „трудодень“, треба добре увихатися від ночі до ночі. Бо не виконаєш визначеної праці, то не почислять за трудодень і праця пропала. А як за ті „трудодні“ платять, то недавно зрадило „Соціалістическое Земледеліє“ — часопис комісаріату хрїборобських справ. В передовій статті з 8. січня ц. р. дорікається там контрольным комісіям, що вони не виконують своїх обов'язків і через те панують по колгоспах жахливі відносини. Так наприклад в українських колгоспах Біловодського району платять селянам за трудодень по 4 копійки, значить по 4 гроші, бо тепер большевицький рубель рівняється польському золотому. Це значить, що українські селяни працюють на колгоспах даром.

— Індик винахідник. У канадійським місті Монреаль одна жінка купила собі індіка і зарізала на м'ясо. В жолудку знайшла дві досить великі грудочки широго золота. Занала розвідуватися, звідки походив індик і дізналася, що з одної околиці в краю Альберта (там мешкає багато українців). Негайно вибралася тамтуди на розшуки і справді завдяки індікові відкрили там багаті золотодаїні поля. Зараз в ту сторону поплило багато шукачів золота.

— Велике повстання селян проти червоних. Селянське повстання проти червоних в околицях міста Валенсії розростається. Вибухло воно в наслідок грабежів збіжжа. Бо червона влада наказала селянам віддати даром дві третини свого збіжжа червоній армії. Карні відділи червоної армії палять збунтовані села, а провідників селянського бунту розстрілюють. Повторюється те саме, що діялося на початку большевицької революції на Україні й Кавказі. Бо жиди всюди ненавидять та нищать селян.

— Іспанія є й надалі тереном кривавих боїв і дальшої руїни та водночас є предметом міжнародних торгів. Національні війська здобувають п'ядь за п'ядею. З Мадриду червоні усунули цивільне населення, яке ще зосталось при життю. Сподіюється, що військо генерала Франка хоче окружити Мадрид з усіх боків і закинути малоуспішне збудування кожного будинку тимбільше, що це є нерівна боротьба. Червоні є добре поховані за муром, а націоналісти наступають нічим незаслоненими лавами. Далеко більші успіхи досягнуто на інших фронтах.

Новозбудована церква в Гладішові.

Червоні вже давно зрозуміли, що не вдасться їм здобути Іспанії, та московські большевики женуть еспанських анархістів і комуністів далі до війни. Водночас кричать перед світом, що італійсько-німецька фашистівська спілка хоче закріпити вільний еспанський нарід і домагаються, щоб усі європейські держави зобов'язались не вмішуватися в еспанські справи. На большевицькі домагання відгукнулись дуже ра-

до й охоче Франція і Англія. Англійські і французькі політики виступають ніби в обороні нещасної Іспанії, а в дійсності стараються випорпати з тої гарячої саламахи якнайбільше користей для себе. Франція, що йшла на большевицькій мотузці й собі почала домагатись, щоб не вмішуватись в еспанські справи. Та тимчасом разом з московськими большевиками посилали літаки, гармати, танки, муніцію, а навіть і своїх „охотників“ до Іспанії. Англія напевно бачила цілу ту підлу роботу, але примикала на те очі, бажаючи витягнути з того „інтересу“ якнайбільше зиску. Дещо вже зискала, а саме середземноморський договір з Італією та приготування до розмов з Німеччиною.

— Як хоронитись від відморожень. Найчастіше відморожується вуха, ніс, руки, ноги. Руки можна охоронити ношенням вільних, теплих вовняних рукавичок. Якщо когось нестати на рукавички, хай уживає вовняні скарпетки. Вуха хоронити наушниками або шапку насунути на вуха. Ніс — підчас сильних морозів треба на день натирати чистою вазеліною або звичайним товщцем. Пальці ніг і ноги завивати газетним папером або бібулкою.

До чого веде жидівська нахабність.

Донедавна купували майже всі люди в селі Пантна у Горличчині, всі товари в місцевого жида. Ніхто не здавав собі справи, що жид п'явка, тягне послідні соки зо села, у нього товар мав усе свої ціни до вподоби жида; раз дорожчі, то знов дешевші.

Врешті й Пантяни зрозуміли, що годі до віку топити свій дорібок у жидівських миршавих руках і тому — таки напроти коршми — побудувати свою гарну, чисту кооперативну домівку та довели до того, що жидівська гидка, бруду повна крамниця перестала існувати, а жиди і жидівські дівки з дітьми забралися до міста. Пантяни ще і цим не вдоволилися й постановили, впрочім цілком слушно, затерти слід по жидівській фамілії, саме врадили, щоб від жида відкупити коршму. Але жид Лейба хотів ще на кінець забагатіти й зажадав за стару жидівську буду аж 3 тисячі злотих.

І тоді вже здавалося, що жид візьме знову верх над селом. — Купувати від Лейби за такі великі гроші стару, спорохнявілу жидівську рудеру — не було як.

А тут на докір злого вернулась зміста груба жидовиця й закладає

в коршмі „вишинк“, щоб горілкою напувати село, розп'яничувати молодь, нищити моральні основи життя, розбивати супружу єдність, загарбати сирітські гроші, уводити в село гниль, безбожництво, бо від пиятики бере початок усяка погань: село стається хоре, убожіє, діти не шанують батьків, муж побиває жінку, множаться в селі крадежі, грабунки, родяться каліки, зневажається Бога, пустіє церква, — одним словом — запоганюється село!

Пригадаймо собі слова сумної нашої співанки: „Чути голос по дуброві, чути — Кличе мати сина, кличе домів: Ой идий синоньку з корчми до домоньку, Забирай жидовина нашу худобоньку“.

На якій основі ця пісня повстала? Це всі знаємо.

Тому памятайте свідомі громадяни і члени Кооперативи в Пантній і в цілій Лемківщині, піддержуйте Ваші Кооперативи! Ніхто з Вас не сміє переступити коршемного порогу! Оминайте жидівські проп'янації. Будьте тверді! Ставайте в один ряд — в єдності сила!

Іван Пр.

ЛЕМКИ В ЧЕРВОНІЙ ЕСПАНСЬКІЙ АРМІЇ.

Газета „Господаж Польські“ пише, що на Лемківщині тамошне населення дуже цікавиться подіями в Іспанії. І то не тільки лемки, але й тамошні поляки. Так підчас польського Різдва в однім селі польські селяни пили за побіду червоної армії та обливали якусь там побіду червоної армії під Мадридом. Бо таку вістку прислав до села один червоноармеець, що з Франції виїхав до Іспанії помагати червоним. До села Мисцова коло Дуклі прийшов лист від якогось Янковяка, в яким він пише, що разом з ще кількома лемками виїхав під Мадрид до большевицької армії. На ярмарках в Рогах і Римахові темні селяни-мазурі про ніщо більше не балакають, лише про Іспанію. Вже навіть націюється скоро дістати воєнні підмоги від червоної еспанської влади за своїх синів і чоловіків, які з Франції обдурені жидами, поїхали проливати кров за жидівські справи.

Таке то діється в Лемківщині, де плекається москвофільство та всіми способами перешкоджується в праці над правдивим освідомлення народу.

ПРИКЛАД ГІДНИЙ НАСЛІДУВАТИ.

В селі Стрептові коло Камінки Струмилової, чотирох сільських юнаків, маючи ледви по 20—30 зл., взялися до торгівлі. Вони оснували sklep, де скуповували яйця, зерно на мірки, прядиво й інші рільні продукти. Сьогодні sklep розвинувся і приносить гарні доходи так, що парубчак купили собі з доходу по моргові поля.

Скільки то наших парубчаків у Лемківщині, хоч мають зложені або зі сплату (за частку) гроші — сидять даром, заложивши руки, а жидовя вигрібає зо села весь сільський дорібок і буде з селянської кервавиці одну каменіцю по другій.

Чи біда ще не навчила наших молодців приложити своїх рук до своєї торгівлі? Час стямитися.

Церковні брокати, борти, френдзлі, панаму і нитки Д. М. С. до вишивання фелонів і фан, готові фелони, фани, пауки, хрести, чаші, дзвони, прапори для Товариств і відзнаки, євангелія і прочі церковні книги, образи і образці, світло і кадило

купуйте й замовляйте в українській кооперативі

„ДОСТАВА“

у Львові, Ринок 43/1.

і в її skleпах: у Львові, Руська ч. 20.
в Перемишлі, вул. Косцюшка ч. 5.

На відпуст до Смерека.

ЧОТИРОКРАТНЕ ПЕРЕНЕСЕННЯ ВПРОДОВЖ ПІВРОКУ.

Впр. о. Даміян Дзяма, український священник на Лемківщині, зістав при кінці квітня 1936 р. перенесений з Яселка коло Яслиськ до Розділя коло Горлиць. Відтак з початком травня 1936 р. з Розділя перенесено його до Чорнорік, коронсьянского деканату. Відси в серпні 1936 р. зістав він перенесений до Королика Волоського біля Римахова, та з початком грудня 1936 р. до Милика, мушинського деканату. Впр. о. Дзяма почувається добре, посідає настрій бадьорий й загартований.

Для науки і розваги.

Тамтої неділі я до свого кума Гната подався. За часок біля церкви мій Гнат показався. Як побачив, аж пристанув, бо так здивувався.

— Слихом — каже він — слухати і видом видати. Яким чудом Ти зявивси у нас нині брате?

— Скорше — каже — був би смерти сподівався нині, як тебе тут оглядати нинішньої днини.

— Та ніяким чудом божим, я прийшов ногами; прийшов — кажу — подивитись, що діється з вами. Як там діти? Чи великі? А жінка? Здорова?

Незабаром довкруги нас зібралась громада, хто знайомий, хто цікавий, послухати радий.

От, Іван Ретельний, бачу, Дмитро Запотічний, Клим Щебель, Данило й Юрко Зарічний. Цей: „Ходіть до мене“ — кличе, той просить до себе. — „Я до Гната при-

йшов — кажу — тай до Гната треба“.

Стоїмо та розмавляєм, що доброго, злого, що чувати от хочби в Гладишеві, що в світі нового.

Аж тут нараз якийсь газда до нас приступає: „Чи нема у вас папірка?“ — Гнат він питає.

А той йому: „Ні, у мене нема і не буде. Давно перестав я свої вудити вже груди“.

І звертаючись до нас всіх таке повідає: „Вже до мене це нещастя приступу не має. Давню то курив я дуже (аж страх, як згадаю), що, бувало, один скінчу, другий зачинаю. Де лиш гріш який найшовся, йшов на дуган стало, хоч не було соли в хаті, на хліб не ставало. Як лиш курка яйце знесла, вже біжу до жида, щоб курилася під носом клята ця огида. Жінка було проклинає, діти плачуть їсти. Вічно сварка за тютюн тай в хаті пелко чисте. Так то було десь до весни. Аж раз десь узявся у когось в селі „Наш Лемко“ та й мені попався.

Взяв я в руки та й читаю за тоту отруту. Як прочитав, ні, гадаю: „вже тому не бути“. Від тоді постановив я більше не курити, тої погані не знати, доки буду жити. Думаю, як денно міг я яйце прокурити (щонайменше!), чи не можу його відложити? — Відкладав я цілий місяць. Наскладалось много. За пів копи в місті дали більш, як золотого.

Гроші ті призначив я всі на передплату. Думаю: „Нехай приходять „Наш Лемко“ у хату. Він мене навчив розуму, вивів на дорогу, нехай же він не минає мою хижку вбогу“. Від тоді, мов відмінилось. Сварки вже не має, жінка якась краща стала, в хаті, мов у раю.

Як прийде „Наш Лемко“ з пошти, за столом сідаю, а довкола вся родина, й голосно читаю.

І багато вже дізнався і навчився багато. Вмію „добре“ пізнавати й „але“ відріжжати.

Як скінчив, я не промовив ні слова одного, лиш стиснув його за руку — зі серця цілого.

Якби в кожнім селі нашім, в кожній хижі — браття! — було більше таких людей, більше таких Гнатів, тоді краще було б жити на рідній землиці й щасливий тоді був би Ваш

Юрко з Клоптіниці.

Час нам уже пізнати, що лише „Просвіта“ зможе ушасливити народ. Ставаймо її членами. Спішім з пожертвами на „Дар Просвіти“.

Просвіта й українське Духовенство на Лемківщині.

(Праця українського католицького Духовенства у „Просвіті“ продуктивна, дозволена, похвальна й ко-
нечна).

Товариство „Просвіта“, заложе- не в 1867. р. у Львові, котрого пер- шим, статутівим головою був гімн. вчитель, Анатоль Вахнянин, поло- жило велитенські заслуги коло роз- будження української національної освіти й культури в Галичині. В йо- го працях брала визначну й багато заслужену участь і ця часть гр. кат. Духовенства в Галичині, яка вва- жала себе живим, нерозривним чле- ном українського народу, та визна- вала українську, національну ідео- логію. — Таке саме позитивне й річеве становище супроти „Просві- ти“ заняло теж і свідоме своєї ук- раїнської національної приналежно- сти гр. кат. Духовенство на Лем- ківщині. Українські священники були тут першими, що закладали читаль- ні „Просвіти“ по селах, та ширили її видавництва й книжки між наро- дом, прим. в 1903. р. о. Николай Бурмич в Суров. Полянах і другі. При визначній співучасті україн- ського католицького Духовенства заложено теж і філії „Просвіти“ в Сяноці й в Новому Санчі, які взяли на себе обовязок патрунувати ши- ренню національної освіти й куль- тури між українським народом на Лемківщині. Словом, українське ка- толицьке Духовенство на Лемків- щині ставилося й ставиться до „Просвіти“ річево, прихильно й по- зитивно, та де тільки може, там її пособлює, та її підпірає. Чому?!..

Тому, що в тому його станови- щі нема нічого злого, ані недозво- леного, а навпаки, є воно згідне так з моральним і цивільним, як теж посередно і з церковним законом, а що більше, є воно прямо обовязком тоді, коли йде про культурно-наці- ональне добро українського на- роду.

І так по перше: Тому, що „Про- світа“, як аполітична, культурно-о- світня, українська, національна у- станова, подає своїм членам пред- мет всестороннього, позитивного знання й науки, та виробляє у них шляхотну любов до свого народу

й Батьківщини, отже тим самим її ДІЯЛЬНІСТЬ Є МОРАЛЬНО ДОБ- РА Й ПОЖИТОЧНА, бо пособляє релігійній вірі й добрим обичаям народу, та заслуговує вповні, як та- ка, на всесторонне попєртя й дові- ря українського католицького Ду- ховенства й вірних взагалі та зо- крема на Лемківщині. Чому?!.. То- му, що Лемківщина більше від ін- ших українських волостей потребує позитивного, культурно - націо- нального освідомлення, просвічен- ня й науки. Задля цього, коли укра- їнський священник на Лемківщині піддержує й своїм впливом попірає „Просвіту“, та сторожить над точ- ним збереженням в її діяльності всіх, моральних, благородних, куль- турно-творчих засад на терені своєї парохії, ТОДІ ВІН СПОВНЯЄ МО- РАЛЬНО ДОБРЕ Й ПОХВАЛЬНЕ, ГРОМАДСЬКЕ Й ДУШПАСТИР- СЬКЕ ДІЛО. Навпаки!.. Він посту- пив би зле й неправильно, якщо відхилився б від цього морально- національного обовязку, а тим са- мим наражав би через свою відсут- ність у „Просвіті“ цю культурно-о- світню станицю і саму Церкву на небезпеку шкідливого впливу з боку переворотних, розкладових елемен- тів у парохії.

Дальше!.. В приписах католи- цького церковного права нема нія- ких постанов, які зборонювали би катол. священникові брати участь в культурно-освітній праці для сво- його народу. Тим самим НЕ МОЖ- НА ТЕЖ КАНОНІЧНО - ПРАВНО ЗБОРОНЮВАТИ УКРАЇНСЬКИМ КАТОЛИЦЬКИМ СВЯЩЕНИКАМ УЧАСТИ В СТАТУТОВИХ, КУЛЬ- ТУРНО-ОСВІТНИХ ПРАЦЯХ „ПРО- СВІТИ“ НА ЛЕМКІВЩИНІ!.. Та не можна чинити цього тимбільше, що ЦЯ „ПРОСВІТА“ ДЕРЖИТЬ ТУТ ЄДНІСТЬ З КАТОЛ. ЦЕР- КВОЮ, ШАНУЄ ЇЇ ПРЕСТІЖ І ПО- ВАГУ, ПРОСИТЬ ЇЇ БЛАГОСЛО- ВЕННЯ СВОЇХ СТАНИЦЬ (прим. у Бонарівці), А НАВІТЬ ВІДСТУПАЄ ЙЇ СВОЇ ЛЬОКАЛІ НА ЦЕРКОВНІ

БОГОСЛУЖЕННЯ (прим. в Новому Санчі), з котрих користають всі греко-католики без ріжниць націо- нальних переконань. Зате не було ані одного, однісенького випадку, щоби „Просвіта“ відступила хоч раз десь на Лемківщині, (як-це чи- нило й чинить москвофільське об- щество Качковського), свої домів- ки на схизматицькі часовні, або схизм. богослуження.

Навпаки!.. Всі члени й діячі „Просвіти“ на Лемківщині є вірую- чими й практикуючими, христіана- ми-католиками, котрі в противен- стві до членів общества Качков- ського — СХИЗМАТИЦЬКОЮ АГІ- ТАЦІЄЮ НЕ ЗАНИМАЛИСЯ АНІ ТЕПЕР НЕ ЗАНИМАЮТЬСЯ, АНІ ЇЇ НЕ ПОПИРАЮТЬ!.. В тих парохіях, де була чинна читальня Кач- ковського, там двері для схизма- тицької пропаганди були широко о- творені, (прим. в Тилявії), НАТО- МІСЦЬ НЕ МАЛА ЦЯ ПРОПАГАН- ДА НІЯКОГО ДОСТУПУ, НІ СИЛИ ТАМ, ДЕ БУЛИ ДІЯЛЬНІ ЧИТАЛЬ- НІ „ПРОСВІТИ“. Отже таки сама життєва практика доказує й про- мовляє за тим, що УКРАЇНСЬКО- МУ КАТОЛИЦЬКОМУ ДУХОВЕН- СТВУ НА ЛЕМКІВЩИНІ ТРЕБА ПОПИРАТИ „ПРОСВІТУ“, ЯК ЧИННИК, КОТРИЙ ПОСЕРЕДНЬО ВИКОНАВ ДОБРУ Й ПОЖИТОЧ- НУ РОБОТУ ДЛЯ УНІІ Й КАТОЛ. ЦЕРКВИ НА ЛЕМКІВЩИНІ!.. Цьо- го самого не можна сказати про москвофільське, схизматизуюче об- щество Качковського, а це з огляду на його протикатолицьке настав- лення й характер.

З черги, коли йде про цивільні закони, то „Просвіта“, як культур- но-освітня установа, ІСТНУЄ ЛЕ- ГАЛЬНО. Її статuti є — згідно з обовязуючим правом — затвердже- ні через компетентну, цивільну владу, яка теж зівольє на культур- но-творчу й освітню працю для го- рожан. А таку якраз хосенну працю виконує „Просвіта“ для своїх чле- нів. Вона саме доповнює й утри-

валює їхню освіту, набуту в школі, поширює круг їхніх відомостей й знання, заправляє їх до хосенної й чесної праці на суспільнім полі, вчить їх любити своє, а чуже шанувати, словом, виробляє у них прикмети чесних і свідомих своїх обов'язків горожан. Отже, коли український священник бере участь у діяльності „Просвіти“, та причинюється до поширення її позиточних впливів між своїми парохіянами, то тоді він — також з огляду і на цивільний закон — СПОВНЯЄ СВІЙ ДОБРИЙ, ГОРОЖАНСЬКИЙ ОБОВ'ЯЗОК, за що належиться йому хибá тільки признання й похвала. Колиж у практиці буває часом інакше, то впливає це, очевидячки з пристрасти, або з непорозуміння, за які одначе непоносить моральної вини ані „Просвіта“, ані теж достичний, український священник.

Вкінці, коли йде про національну сторінку справи, то ПОЗИТИВНЕ ВІДНОШЕННЯ ДО „ПРОСВІТИ“ Є ПРЯМО МОРАЛЬНИМ ОБОВ'ЯЗКОМ КОЖДОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА - СВЯЩЕНИКА НА ЛЕМКІВЩИНІ. В нинішніх часах, в добі модерного безбожництва, духової анархії й комунізму, не дасться прямо праці, стисло релігійної й церковної відділити від праці національної — так, що кожний священник, який хоче з успіхом працювати для релігійно-морального життя своїх вірних, не може стояти осторонь від їх культурного й національного життя. Одно й друге мусить іти й розвиватися в парі, саме національно - культурне життя за релігійно-моральним, ОДНО ПРЯМО ДЛЯ БОГА Й СПАСЕННЯ ДУШІ, А ДРУГЕ ДЛЯ БОГОМ СТВОРЕНОЇ Й БОГОВІ ПІДЧИНЕНОЇ БАТЬКІВЩИНИ. Так, а не інакше треба поставити й трактувати квестію відношення діячів Церкви й релігії до розвитку українського, культурного й національного життя на Лемківщині, якщо в протилежному разі не має тут запанувати комунізм, та цілковита, духово-моральна руїна!... Бо не можна безкарно чинити штучний розбрат між тими творами, що вже з природи лучаться зі собою!... А ТАКИМИ Є РЕЛІГІЯ Й НАЦІЯ!...

Гр. кат. церква в Тарнавці коло Риманова.

Чи це культура й поступ?

Гляди: „Наш Лемко“ ч. 2 ст. 7. Щоби село піднести ще на вищий ступінь „культури“, — „хтось“ збудував в Лішні „Дом людови“. Це великий деревляний будинок, з досить просторою салею на збори і забави. Однак люди не дуже то й цікавляться цим будинком, бо ніяких товариств в селі нема, ніякої читальні, ніяких книжок ні газет там не побачиш. Від часу до часу відбудеться яка „людова“ забава, гопки, танці, і на тім кінець. Вдача народу цілком не польська, тим більше мазурська, мазурів не люблять. В їхній польській говірці, остало багато лемківсько-українських слів і зворотів, як:

бабраць-сі, бановаць, бацькаць, барноля (корова), батожиско, ба-якже, ба-іно, ба-балькі, бодак, борикаць, братунок, взуфка, ватра, вертепа, вихлюпаць, довіс (овес), вразіць, гев, гинок, гевок, геяби, гибаць, гиркіня, гикавий, гукаць, гулякаць, двоїць, дименіца, доновінкі, допотиль, дотія, дриліць, дуркаць, душоце (картофлі), жвяндаць, жмикаць, женьчар, жовна, забил (забув), завадзаць, заварозаць, заврожил сі (попів трошки), заглузек, загаздоваць, дихавічний, задзіяць нітки, зайда, запіонтек (обцас), засцігнуць, заєдно, збабраць, здармоваць, здихаць, здушиць (упрів), здехляк, змервіць, йойкаць, капка, капінка, клопівсьєн, кльоцек, крумчиць, курдізель, лішиць, лелюм-полелюм, лярва, майдаць, мирдаць, мівавчиць, надібаць, надоядло, намірвіць, навадзіцьсі, нісеніто (лихий чоловік), нуджа, нюнько, обачицьсі, одкаль, отже, (водже-во), онуце, оскороваць, охват, отук, (в)охап, паціоркі, пендракі, румегаць, плакса, плаксіві, подібаць, позадуваць, позіраць, поміюто (помело), помярковаць, порохавка, пшигарці, пжезіраць, народово (подарки кумів), розвора, роздумаць, розпуста, рання, сважиць сі, сьвірби, сич, свірбінчкка, скардупка, слонко, сомпель, справди, спричі, стрико, струна, тильо, трепета, трюха, туляцьсі, тутешні, туркавка, вуха, вуроки, фирко, фиркаць, фаркнучь, фуракаць, ходак, хибаль, хлюпаць, хорота, хрумчиць, хусти, цьвіркаць, цьвякаць, цмокаць, цнеся, цупкаць, цяпаць, цюпаць, чаціна, че-

піга, чудаць, ціямкаць, ягли, якось, виїдць на горба, холзь гевок, а ти їдць гинок, Пудзімо воба на Перехресце, а потім на Коці Горбик, на паски люди їдць едлі пампук і бубалькі.

От сліди нинішніх родовитих поляків!

В селі всі коршми без зорівки. Давно люди пили, билися, розбивали собі голови, тепер у селі спокій. Перед 50 роками всі хати були курні, нині одної нема, але й чистота невелика. Народні строї закинено, нині всевладно панує міська тандита: панчошки, нерідко лякерки, діжки в бережах, з торбинками в руках, за те в селі нужда, ґрунта поділені, народ наріче на страшні часи, жалує за давними добрими часами. Як їм сказати: — Алез маце вшистка, чєго хцеце? Тоді відповідають: Панове майом, ми еше ні, і затискають п'ястуки.

В лісі нераз чути, як пастушки заспівають собі старі, з добрих давних часів пісні, що їх вітці співали:

„В калиновим лесе, цисаш коля пасе

„Шабльом трафке коці, конікові носі

„Добрий цисаш добрий, же нам давал торби

„А до торби хлеба, масіроваць тшеба

і т. п. все на арію веселих краков'яків. Старі баби памятають ще заспівати старинні весільні ладкання, уже спольщеними словами, але українською арією, так тужньо до глибини душі зворушливо, що станеш і думаєш про ті послідні акорди, як живих свідків нашої бувальщини в тім селі! Чуєш, як вони несуться через верхи гір, через ліси і втічуть до сусідніх українських сіл, ці срібні голоси старих, але здорових баб, бо тут „культурна“ не наша вже молодь, зачинає з цих старих пісень, насміхатися, — бо тут „поступ“ — і „культура“.

Юліян Тарнович.

Історичні пам'ятки в західніх Карпатах.

Тяжкі часи настали для оселенців західніх Карпат ще й тому, що хоч минула вже загроза татарських набігів від угорської сторони, як теж щасливо закінчилася волоська виправа в сандецькій землі, (у початках 16. століття волоський воевода, Михайло, позбувся з молдавських земель володаря Могили, та опанував ціле Покуття), ці землі й наші села в західньому примежжі навістила жахлива морова зараза так далеко, що цілі села вимирали й крім похоронного плачу й скрипіння гробарських возів — нічого більше не було чути.

Нарід кидав свої оселі, утікав у ліси, до того тяжка зима й голод примушували шукати якоїнебудь праці, або пристановища. Ніхто теж не подбав про захорону втікачів і цих, які лише чудом осталися при житті. З того приводу під кінець XVI. століття намножилося в сандецькому підгір'ю багато розбійників, які не лише на дорогах і в лісах нападали на тамошнє населення, грабили їх і вбивали, але також нападали на двори і приходства та без милосердя пустошили їхнє майно. Однак властива причина збійницьких находів повстала з великого негодування, яке впродовж віків нагромаджувалося серед населення за кривди, надужиття та обмежування прав і свободи тодішнім оселенцям через різних можновладців, шляхтичів, магнатів, або непростених опікунів народу. Приїздив такий в село, вибирав собі (або йому за якісь — а ненародні заслуги — надавали право до землі, лісів, доріг, переходів) найкраще — звичайно — місце осторонь осель (пізніше села), відмірював собі стільки або стільки найліпшого поля, лісу, накладав на село обов'язок достарчувати собі всіх сирівців, що їх село продукувало, до того будував собі кращі (як бували в селі будинки) господарські забудовання, хату — двір і відси поширював свої впливи і права аж у родинне життя села. Далше двір побирав різні оплати за перехід, перегін тварин, переїзд, доїзд, наставляв стражників, або митників, які безпощадно дерли послідню сорочину за мнимі, паном продумані данини; врешті карав за непослух або невчасне сповнення його волі.

Це дало такий вислід, що 19. травня 1614 р. страчено коло Біча 120 збійників. Одночасно видано наказ, щоб усі шляхи й переходи на цілому Підкарпатті в сторону Угорщини щільно зарубано та пильно бережено; відомо, що тоді всі шляхи вели крізь віковічні густі карпатські ліси, або руслом карпатських рік.

Справжній ґрунт, на якому виросла діяльність збійників-опришків, був той самий, що й на Україні наддніпрянській: незадоволення народньої маси з свого соціально-економічного становища й шукання якогось виходу. Сильніші й активніші натури знаходили цей вихід у розбійництві, яке зверталось проти пануючих верств. Через це в очах народньої маси ці розбійники оточувалися ореолом (великою славою), як месники за народні кривди; маси їм спочували, ідеалізували їх, не вважаючи на те, що від розбишацтва опришків дуже часто терпіли не лише пани, купці (жиди) і взагалі люди багаті, але й звичайні бідні селяни¹⁾.

Західні карпатські землі були неупорядковані, кож кожний рядився тут до своєї вподоби. Були

вправді деякі спроби прийти з поміччю населенню, приміром, приказано всім купцям, що по розбійництві минали тамошні шляхи, щоб вони в своїх подорожах на схід, або полудне мандрували наддунайськими дорогами, перевозили свої товари рікою Дунайцем, наложено теж оплати на різні товари, саме: від кожної бочки вина з Угор, або риби по 4 гроші, від кожного бльоку соли (около 8 сотнарів ваги) по 3 гроші, від бочки соли по 1 гр., від сотнара міді по 1 гр., але ці оплати переходили на власність міст і знову населення не мало з того ніякої користі. До того багато жидів, які перевозили залізо з долішніх Угор, скрито сплачували його Дунайцем, не виплачували належної нагороди селянам за доставлені вчасні овочі з Угорщини, та це дальше погіршувало загальне становище.

Врешті ані XIV. і XV. століття, ані теж XVI. і XVII. не принесло полекші загально бажаної, до того ще московські війська, які внаслідок міжусобиць польських королів в січні 1734. року стягнено, або радше прикликано на поміч, у числі 2.000 людей через Мшану й Новий Торг у західні окраїнні землі, населення найшлося у безвихідньому положенні. Ці найзницькі московські війська добувалися до господарський комор, крали в лісах коні, худобу; зрубували чорштинський замок, зруйнували Щавницю, Любовню, Новий Санч. В дні 1. листопаду 1735. року розгромили нарід у Коростенку під Щавницею в часі відпусту, своєю грабівницькою, безпощадною поведінкою довели сандецькі землі до повної руїни²⁾.

Останній раз переходили ці війська через сандецькі землі попри Мшинку, коло Тилича до Санча 1. серпня 1771. р. й тоді спалили вони Ліманову з церквою, позабирали все господарське добро та до основ ограбили Новий Санч³⁾. Відтак у часі річного торгу в Новому Санчі, у дні 23. квітня 1769 р. повсталася пожежа в хаті жида Юдки поблизу замку і християнських домів. Загалом згоріло тоді в місті 40 християнських домів і 36 жидівських куч з божницею. Що цікаве, у часі пожежі відкрито під хатою Юди два глибокі доли, до яких жиди вкидали тіла забитих християн і пильно берегли, аж вкінці в часі пожежі наглядні сліди знайденої одежі й гниючих людських тіл в цих долах відкрили цілу гідь жидівських мордів і душегубств. У тому самому році покарано смертю жида Йоселя Бобовського в Санчі за те, що він у жахливий спосіб замордував християнську дитину та кров з неї наточив до посудини⁴⁾. Подібних випадків з жидівського життя знаходиться багато більше в сандецьких актах. Саме 21. квітня 1761 року покарано смертю в Новому Санчі двох жидів за мучення двох християн, про це свідчить лист кс. Йосифа Бентковського, писаний з Дубна 29. серпня 1761 р., наданий між костельними актами.

По цих усіх нещастях опустів Новий Санч, з оборонного міста перемінився в нужденне містечко. Нічо теж дивного, що такий стан не міг успішно відзеркалюватись серед простолюддя й це саме викликало такі обставини, що в ці сторони почали приходити німецькі й чеські кольоністи. (Д. б.).

¹⁾ Проф. Д. Дорошенко: Нарис історії України, т. II. Варшава, 1933, стор. 273.

²⁾ Сам. Брететський: Подорожні завваги з Угорщини і Галичини, том II. Відень, 1809 (по-німецьки).

³⁾ Ш. Моравський: Магеріяли до конфедерації барської 1767—1768. Львів, 1851.

⁴⁾ Кс. І. Сіганський Т. І.: Історія Нового Санча, т. I. Львів, 1901, стор. 189.

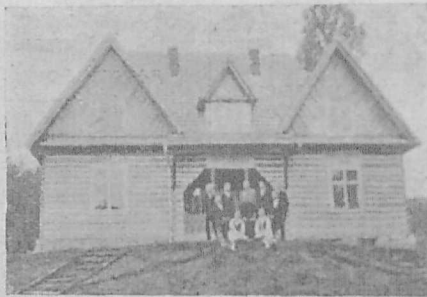
З наших сіл і міст.

Рідношкільна нарада у Бонарівці, пов. Ряшів. Дня 27. грудня 1936 зібралось у величавій домівці читальні „Просвіти“ у Бонарівці около 250 громадян з Бонарівки, Опарівки, Красної, Ванівки та інших сусідніх сіл на окружну нараду у справах „Р. Ш.“. Була це перша рідношкільна нарада у ряшівському повіті. Явилась молодь і старше громадянство, між ними чимало жінок, бо жінки беруть там чинну участь у просвітній праці, під проводом п. дек. Ключасової. Нараді проводила президія місцевого Кружка „Р. Ш.“. Відпоручник Повітового Кружка „Р. Ш.“ у Сяноці — Д-р Ванчицький, виголосив реферат на тему „Завдання Р. Ш.“. У рефераті обговорено справу виховання молоді та намічено способи, що ведуть до тої цілі, саме: дитячі садки, гуртки доросту, дитячі бібліотеки, освітньо-господарські курси. Референт подав теж програму праці для Кружка Р. Ш. у Бонарівці та заохотив громадян сусідніх сіл до оснування Кружків Р. Ш., та пильної, безупинної праці над вихованням молоді. Дискусію ведено головню на тему дитячих садків. Громадяни Бонарівки рішили оснувати у себе в цьому році садок вже з вчасною весною. Бажаємо, щоби Бонарівка не була під цим оглядом відокремлена. Нехай усі сусідні села беруть собі примір з Бонарівки, нехай оснують у себе Кружки Р. Ш., гуртки доросту, дитячі садки й бібліотеки для молоді.

Читальня „Просвіти“ і „Народня Торговля“ у Сяноці. Від 2-х літ перейшов Виділ тут читальні „Просвіти“ на властивий шлях своєї діяльності, а саме почав масове зєднувати під прапор Читальні міщан, робітників, служниць, себто цих громадян, що у першу чергу і найбільше потербують єднання, освітньої та освідомляючої праці. Значним успіхом Виділу є придбання нового, культурного приміщення у реальности „Народньої Торговлі“. Наше громадянство повинно пам'ятати, що „Народня Торговля“ відступила Читальні домівку за низьким чиншом. Наше громадянство повинно постійно і виключно кипувати товарі у „Народній Торговлі“ у Сяноці. Наразі сьогодні загально скажемо, що багато наших громадян попирає хужі склепи, поминаючи „Народню Торговлю“. Є між ними такі, що займають визначні громадянські становища у кооперативному та освітньому житті та дають лихий примір „меншому брато-

ві“. Якщо вони не змінять свого поступовання, подамо назвиська їх до публичного відома. Може бути, що „Народня Торговля“ деколи не вдоволить покупня. Хиби чи помилки лучаються у всякому підприємстві. На це Пан Біг дав рота, щоби чоловік одверто висловив свій жаль під адресою Управи складу у Сяноці чи у львівській Централі. Ходити по кутках і обмовляти „Народню Торговлю“, Лемк. Союз Кооперативу — це нечесно. Краще буде, якщо замість ширити сплетні та підкопувати повагу інституції — можете цій інституції стати на твердій основі. Це немила справа, але треба було вже раз поставити її рубом. До цієї справи ще нераз повернемо на сторінках часопису.

Маланчин вечір у Сяноці. Філія „Просвіти“ у Сяноці устроїла Маланчин вечір. Повню молоді, старших мало. Забава жива і весела. Ростемо у силі. Був теж дохід на цілі Філії.

Читальня «Просвіти» в Бонарівці.

Різдво у Косторівцях. Від створення світу не мали Косторівчани такого Різдва, як цього року. Їхній парох о. Венгринович, 200%-вий „русский“, для якого слова „православних християн“ є найдорожчі з цілої Літургії, заборонив хоріві співати в церкві. На Різдво почав він правити співану Службу Божу та як лише почув спів громадян у церкві, перестав співати Службу Божу, покликав служачого й до кінця правив уже тиху Службу Божу.

Так було впродовж цілого Різдва й так діється дальше що неділі. Головне, що це робить москвофіл, якого спроваджено аж з Жовківщини проти волі населення, що він своїм згіршаючим поступованням нарушив звичаєвий закон, бо кожний священник-парох засадничо зобов'язаний в неділю й торжественні дні правити СПІВАНУ парохіяльну Службу Божу.

Врешті крім загального згіршення й негодування — цим чином по-

повнив згаданий москвофіл грубий нетакт, якого досі на лемківській землі ніхто не бачив. Дарма, що в Косторівцях була на Різдво з того приводу в церкві поліція та під церквою, але Косторівчани — честь Вам за це! — не дали себе вивести з рівноваги, заховали якнайбільшу повагу і спокійно розходились по своїх хатах з думкою, що Христос Родився, не годиться впадати духом, лише по лицарськи й чесно нести свій хрест, бо Правда прийти мусить!

Севастьян Фл.

Вороблик біля Риманова. В дні 19 січня ц. р. відбулися у Вороблику корол. Загальні Збори членів Кружка „Сільський Господар“. Обговорено ряд актуальних справ стисло місцевого характеру.

Вибрано нову Раду в слідууючому складі: Ст. Копчак, голова; А. Копчак, місто голова; Т. Вархоляк, секретар; Сава Копчак, бібліотекар; Т. Копчак, касієр; С. Копчак і В. Драган, члени Ради.

Бажаємо нововибраній Раді устійно працювати в Новому Році на культурно-господарському полі для добра українських Воробликів.

Загальні Збори читальні „Просвіти“ у Володзькій Волі, відбулися 28. XII. м. р. у власній домівці. Вибрано новий Виділ, але деякі члени (всіх 42) відтягаються в освітній праці, бо їм до вподоби „людови фронт“ або комунарські подвиги. Цікаво, що робить просвітнянський організатор у Сяніччині та, як задивляються селяни Волі на дальший розвиток свого освітнього життя?

Будова Народнього Дому в Лубній. Читальня „Просвіти“ заснована в Лубній 1926 р., розпочала в 1927 р. будову Українського Народнього Дому на парохіяльному ґрунті. Фонд на будову дому одержала Читальня від громадянина Пилипа Васильовського з Америки. знов же решту зложили самі горішнани (терба знати, що село Лубна розтягнене майже на 8 км.). Тому теж і на долішньому кінці знаходиться друга Читальня. Не забуваймо вершті, що на тому місці, де була перша гр.-кат. Церква в Лубній, стоїть сьогодні латинський костел. Першу церкву разом з цілим селом спалили Шведи в 1703 р. Одначе теперішній парох о. Орест Копилянський не хотів заінтабелювати площі, де стояв дім на „Просвіту“, тому громадяни закупили нову площу за 150 зл. від Михайла Васильовського, дуже ідейного громадянина та впродовж одного дня розібрали дім, перебудували його на новому місці, та заінтабелювали на „Просвіту“. Долішній кінець села побудував і собі Народній Дім,

але теж стрінувся з перешкодою від о. Копистяньського, якому не подобається українська робота — він волить комунарсько-московські вигуки „юношей“ — як чесну працю культурних українських громадян.

Загальні Збори чит. „Просвіти“ в Павлокомій (Березівщина), відбулися 27. XII. м. р. при участі 110 членів. Звіт з діяльності Читальні зложив Впр. о. Василь Шевчук, місцевий український душпастир, голова читальні „Просвіти“. Зі звіту довідуємося, що амат. гурток відіграв упродовж 1936 р. 9 вистав, улаштовано один фестиваль у себе, другий в Гути та з виставою були аматори аж у Костевій. Виголошено кількадесять рефератів на різні теми. У неділі і свята відбувалося в домівці Читальні голосне читання книжок і часописів. Перечитано 1045 книжок різного змісту, з того 587 книжок перечитали чоловіки й 458 жінки. Відтак вибрано новий Виділ. Загальні Збори закінчено відспіванням національного гімну.

Читальня „Просвіти“ в Павлокомій основана в 1907 р., має власну домівку побудовану зараз-же 1908 р. коштом громади.

Маємо надію, що новий Виділ буде дальше успішно вести свою працю для добра українського народу.

Учасник.

Не минайте своєї Кооперативи громадяни села Гути, бо ваша праця не переходить у чужі руки, лише лишається у вашому селі. Може собі сякий чи такий Стан. Бучек засновувати свій приватний крамик, цього нікому не забороняємо, однак національна свідомість, гідність і честь народу наказує попірати свою кооперативу та через кооперативу набувати і продавати свій товар і дорібок. По-перше приватник не дає кращих товарів, ані теж по дешевих цінах як кооператива, приватник працює для себе, а кооператива для цілого села і всіх своїх членів, бо кожний не-член може статись членом кооперативи, вершті кооператива дає працю своїй молоді та об'єднує село до спільного організованого життя.

Щиру подяку складає читальня „Просвіти“ в Порубах своїм Братям і Жертводавцям в Америці, за їх добровільну допомогу Читальні на закупно читальняних приборів й образів. Жертви зложили: Михайло й Олекса Купчики по 5 дол., А. Бревка 2 дол., О. Іванчик 1½ дол., О. Тарнавський, Анна Купчик, Василь Мадей, Микола Чубинський, Гр. Коростинський, Осип Турчик, Павло Головач, Петро Лемчик, Іван Преблук по 1 дол. та Данько

Пасула ½ дол. Всім Жертводавцям складає читальня „Просвіти“ щире українське Боже заплать!

Дубрівка Руська к. Сянока. В неділю дня 20. XII. м. р., Аматорський Гурток в Дубрівці руський відіграв драму п. н. „Турецькі Старости“ в читальні „Просвіти“. Виступи аматорів нагороджувала публіка оплесками. Всі аматори грали дуже добре. Найбільше подиву виявив В. Чех в ролі „Клима“ і Пошивак А. і Пакош П. в ролі „слуг“. Пізновночі розходились гості до своїх хат. Відіграна вистава полишила жилий спомин та піднесла всіх на дусі, та скріпила їхню віру в краще завтра Великого Українського Народу. Просвітяни, працюйте так дальше, ще з більшим завзяттям, щоб вибитися понад сей темний рівень і стати прикладом для інших сіл в нашій Сянїччині.

Явірки, повіт Новий Торг. Не затихла в нас ще справа голосна зі заборону „Слава Ісусу Христу“ та вже управитель школи в Явірках затіяв нову. В половині вересня скликав він батьків дітей на сходинах, на яких м. ін. порушив справу закупна для дітей „лемківських“ читанок для 1, 2, 3 класів, а для вищих класів — сказав — не має таких, теж і не буде вчити. Однак явірчани вже свідомі національно українці заявили управителю школи, що „лемківських“ букварів, ані читанок з фабрики криницького Трохановського не потребують, бо мають свої підручники, з яких їх ще вчили. Тому зажадали дати їм каталог книжок. А коли в каталозі показали „своєму“ учителю, що „ми маємо свої українські читанки“, то пан научитель скочив нервовий й сказав, що то є українські книжки для українців зпід Львова, з Волині, алене для лемків. Це також батьків з Явірок не залякало, тільки вони тоді запитали, а „ми хто такі?“. Пан научитель вияснив, що лемки „то поляци-гурале“ а найвенцей гурале русїні! Леч нігди українці“.

По такій заяві управителя школи, повстала на сходинах метушня, гамір. Далось чути „ніт українських книжок, то не будемо посилати дітей до школи!“ Батьки заявили, що їхніх дітей мусять учити по українськи. А крім цього запротестували проти заборони вживання християнського старого нашого привіту „Слава Ісусу Христу“ та заявили, що лемківські діти, як християни, не будуть вживати ані „цзень добри“, ані „довідзена“.

По цих сходинах вчитель із Явірок зробив донос до влади на Феця Іконяна, поважного та свідомо-

го українця в Явірках за „бунт і оказиване нехенці до єзика польського“. По сьогодні поліція тягає невинного господаря по судах, по старостві, щоби статочного газду відстрашити, та, щоби другим відхотілось постояти за свою віру, за свій обряд, за свою українську народність. Але даремні ці перешкоди. Ми — в Явірках всі знаємо, хто ми є, з ким маємо йти до здійснення нашої ідеї. Не помоче вже, що забирають у нас календарі „Золотий Колос“, не помоче намова учителів про „Гуралюф“. Церков наша свідчить найкраще, що наші душі, серця й очі мусимо звернути на схід, де сонце заясніє. Тільки мусимо ще більше над собою попрацювати, мусимо більше вчитись, читати, щоб не було між нами ані одного несвідомого від старого до малого.

Всі дружно, у братерській любові, до змагань за краще нашого села, за краще цілого Українського Народу. А до цих змагань кличемо цілу свідому Лемківщину. Віримо, що Лемківщина не постидатиметься працею своєю та свідомістю.

Свідомий.

Шляхтова, пов. Новий Торг. Наш дописувач пише таке: Шкода, що наше село називається Шляхтова. У селі є тільки наші люди, а ледви кілька латинників, проте при виборах на громадських радних вибрали аж трьох латинників і так чужі в нас панують, хоч є свої путящі люди. Учитель Вітольд Островскі нам на сором заложив з наших людців „Коло млодзєжи“. Воно на щастя поволі завмірає, але і в нас нема життя, бо не дають дозволу ні на читальню, ні на Рідну Школу. Багато в нас могла би зробити українська газета, але вона до нас не доходить, пропадає десь у дорозі. Прийдіть, допоможіть нам згуртуватися, а будемо вдячні за все.

Свідомим громадянам зі Шляхтові радимо далі робити старання за свої права. А покищо просимо ширити що-сил добрі українські часописи і книжки і посилати діти до українських гімназій.

Кальниця, бля Балигорода. Щасливо минув у нас цілий рік, відколи ми побудували в селі власними силами школу, однак комусь в сяницькому інспектораті дуже на тому залежить, щоб на 600 мешканців лише кількох було грамотних. Рівнож не хочуть дати своєї згоди на приватну „Рідну Школу“ — й це діється в 20. столітті. Кальничани бодай стільки щасливі, що не належать під опікунчі крила Оншоду й „Устроня“.

Біла Вода, повіт Новий Торг. Наше село — це одне з найдалше на захід висунених сіл. Мешканці нашого села знані дротярі, які тепер переходять через Краків—Катовиці—Познань—Гдиню—Люблин—Перемишль—Львів і заробляють при направі кухонної посуду. Перед війною діди наші мали широкі можливості заробітку. Перед ними широкі простори Росії, мадярщини, Австрії. Бувало ходив дрітляр 2—3 роки, заробив грошей та вертав між своїх до села. Крім цього виїздили з нашого села на заробіток до Америки. По війні це все змінилось. Можливості малого заробітку маємо тільки на терені польської держави. Тому й тепер в селі відчувається кризу, однак не в такій мірі як в інших селах, бо завсіді щось заробиться.

Біда тільки, що в селі не маємо своєї української школи. Діти вчать весь час по польськи, тільки 2 години тижнево вчить учителька (пожался Боже!) рідної мови. Це свідомих Біловодян непокоїть, вони шукають якогось виходу з цього замороженого кола. Адже не можуть допустити, щоби з їхніх дітей поробити яких чудаків. Тому, хто може й вміє, той учить дітей дома на рідній мові читати й писати. Гарно було би, як всі Біловодяни брали би собі приклад від цих свідомих і своїх дітей також навчали в рідній мові дома, доки не добються школи державної з українською мовою навчання з українським учителем. А це зможуть досягнути тоді, коли в селі буде єдність по думці — „один за всіх, а всі за одного“.

Місцевий.

РЕПЕДЬ, КОЛО ТУРИНСЬКА.

Читальня „Просвіти“ в Репеді давала в днях 6, 7 і 8 січня ц. р. виставу І. Тогобочного п. н. „Борці за мрію“. Виставу підготував Роман Сухоставський, який сам у ролі Сергія прекрасно вивязався. Добре також грали свої ролі Коцан, Вархола Іван, Бабяк Данило. Вислід морально й матеріально добрий; може завелике переборщення „босяків“. Все було би в найкращому ладі, до того вже стільки вистав давала читальня, однак тяжко переконати наших дівчат, що виступати в представленні і брати участь у культурній праці — це не приносить найменшої ганьби, навпаки сходиться по якихось домах і переводити дорогий час на дурничках і сплетнях — це приносить дівчатам ганьбу. Читальня „Просвіти“ виховує на добрих і чесних газдинь українок. Ану, побачите, дівчата, що ніякий свідомий молодець не вж-

ниться з такою, що боїться книжки. Цілком слушно, бо свідомому газді треба свідомої газдині, а не помела. Тож усі дівчата в Репеді й цілій Лемківщині гуртом — одна за другою до „Просвіти“ — тут ваша майбутність і щастя ваших родин!

РАДОШИЦІ, КОЛО КОМАНЬЧІ.

Майже у всіх українських селах на Лемківщині прийняв в останніх часах прекрасний звичай ходити з вертепом на „Рідну Школу“. У команецькій окрузі, самі в Команьчі, Довжиці, Туринську — де молодь до вертепу підготував Михайло Вовк і зібрав на таку шляхотну ціль около 60 зл., скрізь ходили колядувати на Рідну Школу. Лише чомусь в одних Радошицях не було так, як справді годиться чесній молоді.

Вправді, ідейна молодь підготувала вертеп та як лише вийшла на вулицю, щоб піти по коляді, тоді якісь (такі зі свого села, їх назвиська знаємо!) жидівські наймити, комунарі напали на безборонних хлопців, сильно їх побили і знищили цілий стрій. Ганьба, й ще раз ганьба! битися між собою, бо якась чортяка з Лубкова намовила комунарів, щоб стали розбишаками — певно за це дістануть назад московського жида-царя! Проч з комуною з українського села Радошиці! На Соловки підіть жидівські івани, — там для вас робота!

Довжиця — це невеличке гірське село в команецькій окрузі, урядово зване Должиця, зі столітньою церквою під покровом св. Михайла, цим відзначилося, що люди самі подбали недавно і вибудували собі гарну школу (зпоміж старших газдів ледви 6 уміє читати, — але молодь уже вся ходить до школи і пильно вчиться!), зложили собі споживчу кооперативу, яка добре розвивається. У цьому головна заслуга відомого кооператора Йосафата Пачовського, який в Команьчі поставив і розвинув кооперативу так взірцево, що може вона служити за приклад неодній великій міській складниці.

Лубків. Міське староство засудило Всч. о. Осипа Худя з Лубкова на гривну 100 зл. за те, що він перешкодив співати в церкві „Боже цюль Польскен“. На відклик сніцький суд додав ще до гривни 2 тижні безоглядного арешту.

Куляшне. Засновано читальню „Просвіти“. На торжественному відкритті читальні вказав Всч. о. декан М. Гробельський на завдання і значіння освітньої праці для українського села й заохотив членів і черговий?

присутніх до спільної праці. Щастя Боже культурним ділам!

Полонна. У цьому селі помер Впр. о. Володимир Коленський, ідейний, трудолюбивий душпастир, що ревно працював на народній ниві до останньої своєї хвилини та оставив по Собі в парохії свідомих, вдячних йому селян українців. Вічна йому Пам'ять!

Щавне. Кількох недовірків на самі Різдвяні Свята урядили собі забаву з танцями й п'ятикою. Своім поступком збещестили вони наш обряд, — дарма, що це діялось на очах поліції, яка або потурає таким безбожницьким - большевицьким гульням, або не хоче й не бачить, що діється під боком.

Зате, як чесна й ідейна свідомою молодь Щавного хотіла заснувати в селі Кружок Рідної Школи, то стрінулася з заборною. Який з цього висновок? Чи краща культурна, моральна, корисна для всіх праця, чи комунарсько - безбожницькі забави?!!

ЛИСТУВАННЯ.

Вп. Григорій Коляр з Мохнач: має заплачено по кінець 1937 від доброд. Томи Коляра з Америки. Привіт.

Вп. Семен Кавецький: широ дякуємо, використаємо. Хто писав картку, ми також не знаємо. Сталося, пропало, врешті ніщо надзвичайного. Про нас не забувайте. Широ поздоровляємо.

Вп. Михайло Преца: лісових порадників не має в книгарнях, мабуть аж лютим будуть друкувати. Що зробити з 3 зл. Привіт. Реклямацію одержали.

Всіх наших Дописувачів повідомляємо, що всі дописи використаємо; в нас нічо не марнується. Трохи терпеливості!

Вп. Йосип Марко з Пруська: одержав цілорічну передплату від П. Вайди з Канади. Щастя бажаємо і кращої долі з Новим Роком.

Впр. о. др. М. Денько в Перемишлі: переслав 5 зл. на Пресфонд Н. Л. та окремо піврічну передплату „Світа Дитини“ для Антосі Геплої (Денько) в Боську. Широ дякуємо і гаразду бажаємо з Новим Роком.

Вп. Р. С. У. з Р. Ш. нічого ми не одержали, однак там кажуть, що гроші прийшли. Решту помістимо. Дякуємо.

Дар „Рідній Школі“ з календарів і коляд в Ростоці Великій 10 зл. переслано через Адміністрацію „Н. С.“ Боже заплаті!

Весільні гості Олексі Серединського в Улючі зложили на РШ 9.25 зл.

Микола Щурко й Микола Юхник оба з Улюча з нагоди свого весілля зібрали на РШ 4.47 зл. Гроші вислано просто до Р. Ш.

Вп. Михайло Коханський, дяк у Ско: ми не одержали від Вас ніякого писмця, щойно картку з І. ц. м. і сейчас посилаємо Вам часопис. Приєднайте нам нових передплатників. Привіт.

На весілля у Волі Володський зібрали весільні гості на Українських Інвалідів 2.50 зл. Гроші переслано через „Н. Л.“ Українським Інвалідам. Це гарний примір В. К. зокрема молодіжи Володської Волі повинні скрізь наслідувати. Хто черговий?